

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

A MODEL OF SCHOOL ADMINISTRATION BASED ON SCHOOL-BASED MANAGEMENT FOR LOCAL DEVELOPMENT UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

พรรณพรพร หัตถวงษ์¹

ภารดี อนันต์นาวิ²

เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม³

Received 8 June 2019

Revised 12 August 2019

Accepted 16 August 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบ การบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง ระยะที่ 2 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสนทนากลุ่ม จากผู้ปฏิบัติ จำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษาในระบบตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กร

¹ นิสิตดุขุภินันท์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

E-mail : am_meam@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Email : paradee.anan@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษานอกระบบตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นทั้ง 3 รูปแบบ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และมีกระบวนการจัดการศึกษาเหมือนกับกระบวนการจัดการศึกษาที่สร้างขึ้นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

คำสำคัญ: รูปแบบ การบริหารสถานศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were to design and validating a model of School Administration based on School-Based Management for Local development under the Local Administrative Organization. The method of the study comprised of two phases. Phase 1 was two steps.1)review related literature to identify the conceptual framework; 2) design a model of School Administration based on School-Based Management for Local Development under the Local Administrative Organization using Delphi Technique from seventeen experts had been interviewed by purposive Sampling, and Phase 2Validating a model of School Administration based on School-Based Management for Local development under the Local Administrative Organization by using focus group discussion from ten experts by purposive sampling. The instrument was interview and questionnaires.The statistics devices used for analyzing the data were percentage, median, interquartile range.

The results were that:

1. A model of School Administration based on School- Based Management for Local development under the Local Administrative Organization comprised of 3 models.
1) A formal Education model of School Administration based on School-Based Management for Local development under the Local Administrative Organization
2) A non-formal Education model of School Administration based on School-Based Management for Local development under the Local Administrative Organization
3) An informal Education model of School Administration based on School-Based Management for Local development under the Local Administrative Organization. Each model has four tasks, each task has five principles and each principles has four steps.

2. The result of model of validating of A model of School Administration based on School- Based Management for Local development under the Local Administrative Organization showed that three models have appropriate and feasible for implement and they have educational administrative process the same process as it was validated by panel of experts.

Keywords: Model, School Administration, School-Based Management, the Local Administrative Organization

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีหลักการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่ง คนดี และคนมีความสุข หลักการที่สำคัญคือให้การศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีการพัฒนากระบวนการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนานตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ และปฏิบัติจริง คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และให้ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตที่ได้กำหนดการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนามนุษย์ให้มี ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) รักที่จะเรียนรู้ และจริงจังที่จะพัฒนาทักษะของตนเพื่อมุ่งความเป็นเลิศในสิ่งที่ตนทำ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อการเชื่อมโยงและต่อยอดความรู้ที่ได้รับมาให้กลายเป็นผลงานใหม่ที่มีคุณค่าสูงขึ้นจะทำให้เกิดนวัตกรรม ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ (life and career skills) เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มและความแปลกใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (information medial and technology skills) จะทำให้มีการพัฒนาการดำรงชีวิตด้วยการฝึกฝนและพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ คิดและเรียนด้วยตนเองจนเกิดนิสัยที่ดี มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ มั่นใจในตนเอง เห็นประโยชน์ส่วนรวม กระตือรือร้น สื่อสารได้ ใช้ความรู้เพื่อต่อยอดสร้างความรู้เองได้ จนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนารอบด้านที่เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (วิจารณ์ พานิช, 2558)

ดังนั้นระบบการศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนของชาติให้มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ จะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คุณลักษณะของบุคคลให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ เพื่อขับเคลื่อนพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศได้โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่มาตรฐานสากลและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาตลอดจนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) จะต้องเป็นหน้าที่ของสถาบัน การศึกษาทุกระดับโดยเฉพาะสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ เป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โดยมีการส่งเสริมให้เกิดเป็นระบบความร่วมมือในการปฏิบัติงานและให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียนและชุมชน และมีหน้าที่ในการรวมกลุ่มและจูงใจคนเพื่อก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงาน (พิมพ์พรณ สุริโย, 2552 น.27)

กลยุทธ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) ถือว่าเป็นนวัตกรรมทางการบริหารรูปแบบหนึ่งที่น่ามาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย เพราะ เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนมีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการโรงเรียน โดยมีความเชื่อว่า การตัดสินใจที่ดีที่สุด น่าจะเกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด (Wohlstetter, 1995, p.117) ซึ่งคณะกรรมการ สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชน ตัวแทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด (บุญมี ยอดเนร, 2546, น.9)

จากการติดตามและประเมินผลการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การจัดการศึกษาในระบบ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้ขยายการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามความพร้อมของแต่ละแห่ง สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้สำรวจความต้องการของผู้เรียน จึงทำให้จัดรายวิชาเพิ่มเติมไม่หลากหลายและไม่ตรงกับความต้องการและความต้องการของผู้เรียน การจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้จัดในรูปศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพิ่มขึ้น มีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ความรู้ทั่วไป และฝึกอบรมอาชีพในสาขาต่าง ๆ ทั้งการฝึกอบรมระยะสั้นและระยะยาว แต่การจัดการศึกษานอกระบบที่ต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาตามรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ยังจัดการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังสับสนกับบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกระบบ ข้อจำกัดในการสรรหาวิทยากรมาให้การฝึกอบรม สถานศึกษาบางแห่งมีแนวคิดว่าการศึกษานอกระบบมีข้อจำกัดในการสรรหาวิทยากรมาให้การฝึกอบรม สถานศึกษาบางแห่งมีแนวคิดว่าการศึกษานอกระบบเป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่สถานศึกษา และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา แต่ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในแหล่งเรียนรู้ น้อย เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา นอกจากนี้สถานศึกษาบางแห่งที่ไม่ได้เข้าร่วมตามนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ขาดทิศทางและความรู้ด้านการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2557)

จากสภาพปัญหาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนที่ชัดเจนและยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่กำหนด เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประสิทธิภาพและสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ ตรงตามศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และตลาด แรงงาน ผู้วิจัยสนใจศึกษาและสร้างรูปแบบบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ได้รู้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาบริหารสถานศึกษา

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา สามารถนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปใช้ในการบริหารการศึกษา เพื่อจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีมุ่งศึกษาการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) มีการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาท้องถิ่น การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 การบริหารสถานศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ชุด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์รอบที่ 1 แบบสอบถามรอบที่ 2 และแบบสอบถามรอบที่ 3

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ใช้การวิเคราะห์โดยใช้ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอเตอร์ (Interquartile Range) โดยใช้คอมพิวเตอร์ 2. การตรวจสอบรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษา

1. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถาน ศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ 3 รูปแบบ ได้แก่

1.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษาในระบบตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 331 ประเด็น

1.2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษานอกระบบตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 300 ประเด็น

1.3 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 300 ประเด็น

ในแต่ละรูปแบบ ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 งานประกอบด้วย 1. การบริหารงานวิชาการ 2. การบริหารงานบุคคล 3. การบริหารงานงบประมาณ 4. การบริหารงานทั่วไปแต่ละงานมีหลักการบริหาร 5 หลักการ 1. หลักการกระจายอำนาจ 2. หลักการมีส่วนร่วม 3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน 4. หลักการพึ่งตนเอง 5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ในแต่ละหลักการมีกระบวนการ 4 ขั้น ประกอบด้วย 1. การวางแผนพัฒนา 2. การจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา 3. การเป็นผู้นำของสถานศึกษา 4. การจัดระบบการควบคุม ซึ่งในกระบวนการ 4 ขั้น มี 15 ขั้นย่อย ประกอบด้วย 1. การวางแผนพัฒนา มี 3 ขั้นย่อย คือ 1) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัญหา 2) กำหนดเป้าหมาย 3) กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ทรัพยากร 2. การจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา มี 5 ขั้นย่อย คือ 1) การจัดทำโครงสร้างการบริหาร 2) การจัดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ 3) การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน 4) การจัดระบบการบังคับบัญชาและการประสานงาน 5) การจัดระบบทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 3. การเป็นผู้นำของสถานศึกษา มี 4 ขั้นย่อย คือ 1) การตัดสินใจสั่งการ 2) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ 3) การติดต่อสื่อสาร 4) การแก้ปัญหาความขัดแย้ง 4. การจัดระบบการควบคุม มี 3 ขั้นย่อย คือ 1) การตรวจสอบตามมาตรฐาน 2) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 3) การปรับปรุง

1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษาในระบบตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มี 331 ประเด็น ประกอบด้วย

1.1 การบริหารงานวิชาการ มี 94 ประเด็น พบว่า โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการบริหารงานวิชาการ มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคล โดยการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมทักษะอาชีพ กลุ่มสนใจ เกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ ศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ การสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน สำรวจความถนัด ความสนใจและความต้องการของนักเรียน ร่วมจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นศักยภาพผู้เรียนด้านอาชีพที่หลากหลายเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน และเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ โดยสถานศึกษาจัดทำโครงสร้างการบริหารงานวิชาการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน ปฏิทินปฏิบัติงาน มอบหมายหน้าที่ปฏิบัติการสอนตามวิชาเอกความรู้ความสามารถและความถนัด ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมจัดครูเข้าสอน คณะกรรมการนิเทศภายในร่วมจัดระบบนิเทศภายในเพื่อติดตามการจัดการเรียนรู้และสรุปปัญหาพร้อมเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ เพื่อ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการจัดระบบประกันคุณภาพโดยการแต่งตั้งคณะ กรรมการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและคณะกรรมการติดตามการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ปรับปรุงพัฒนา การบริหารงานวิชาการ และรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ปีละ 1 ครั้ง องค์กรภายใน นอกตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทุก 5 ปี และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน องค์กรในชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง ร่วมบริหารงานวิชาการ สรรหาภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ระดมทรัพยากร จัดทำแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้นำทาง วิชาการ ร่วมให้กำลังใจ ประสานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อหางบประมาณ ร่วมนิเทศการจัดการ เรียนรู้และร่วมประเมิน การพัฒนาครูผู้ช่วย เสนอแนวทางแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการบริหาร งานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาในระบบสถานศึกษา จำเป็นต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตาม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาในระบบ สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตาม ซึ่งสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยตามเจตนารมณ์ ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน วัตถุประสงค์ผลรวมทั้งการจัดปัจจัย บริหารและเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ที่เน้นภารกิจงานเกี่ยวกับการ จัดหลักสูตรสถานศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมใน การวางแผน ให้คำปรึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนและเสนอแนวทางให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดระบบประกันคุณภาพและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการส่งเสริม ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับมาตรา 6 ที่กำหนดให้การ จัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญ ที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็ม ศักยภาพสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับโคสิต อ่อนประทุม (2559) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการ พัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาการปฏิบัติ งานในหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และพัฒนา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ส่งผลให้ครูมีขวัญกำลังใจมีความสุขในการทำงานและมีความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานในโรงเรียน นักเรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายตามความถนัดและตามความสนใจ มีการเรียนรู้ตามสภาพจริง เรียนรู้โดยใช้สื่อ อุปกรณ์ประกอบการเรียนที่มีคุณภาพ เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงในห้องปฏิบัติการ รายวิชาที่มีคุณภาพและทันสมัย รวมทั้งมีการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน นักเรียนได้ เรียนรู้และเกิดองค์ความรู้ เป็นคน ดี เก่งและเรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มี คุณภาพและมีคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพัฒนาสูงขึ้น เป็นลำดับ

1.2 การบริหารงานบุคคล จำนวน 86 ประเด็น โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารงานบุคคล เกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาการร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานบุคคล สำนวจความต้องการในการพัฒนาตนเองและรายงานหน่วยงานต้นสังกัด จัดทำแผนปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคล โดยกำหนดเป้าหมาย นโยบาย กลยุทธ์ ปฏิทินปฏิบัติงาน และแผนพัฒนาตนเองของบุคลากร จัดทำโครงสร้างการบริหารงานบุคคล จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานของบุคลากรในแต่ละปีการศึกษา คณะกรรมการประเมินการปฏิบัติงานทั้งในสายงานและข้ามสายงาน จัดทำแบบประเมินที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด มอบหมายหน้าที่ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถและความถนัด หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน บุคลากรทุกฝ่ายร่วมประเมินการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละงาน แจ้งผลการประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไข และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน องค์กรในชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง ร่วมสรรหาครูจากสถาบัน การศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นคณะกรรมการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรและครูผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษามีอิสระในการวางแผนอัตรากำลัง แต่งตั้งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า จัดสวัสดิการ ให้กำลังใจ สื่อสารให้บุคลากรเห็นคุณค่าในตนเองและแสดงความสามารถเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน พัฒนา งานและพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับ สุทธิศักดิ์ นันทวิทย์ (2558) ที่ศึกษารูปแบบการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า การบริหารงานบุคคล สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาเป็นฝ่ายงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกลุ่มพัฒนาผู้เรียน มีการกำหนดโครงสร้างที่ระบุวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ และมีการวางแผน บริหารและจัดการงานด้านบุคลากรในการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตาม ความถนัด ความสนใจ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรตามหลักการบริหารบุคคล มีการจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ Wilson (2001) ที่วิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรัฐอัลเบอร์ตา (Alberta): การรับรู้ของผู้นำในโรงเรียนของรัฐ ค.ศ. 994-1997 (School-Based Management in Alberta ;Perceptions of public School Leader 1994-1997) พบว่า ความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เกิดจากผู้นำในโรงเรียนมีบทบาทในการตัดสินใจ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม ของชุมชน และพัฒนาการสื่อสาร ผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนหรืออำนวยความสะดวก ผู้มีส่วนร่วม ในการบริหารโรงเรียนรู้สึกพอใจกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1.3 การบริหารงานงบประมาณ จำนวน 76 ประเด็น โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น สอดคล้องกันว่า การบริหารงานงบประมาณ เกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัญหาการบริหารงานงบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติงานงบประมาณโดยกำหนดเป้าหมาย นโยบาย กลยุทธ์ในการบริหารงานงบประมาณ ปฏิทินปฏิบัติงาน จัดทำโครงสร้างการบริหารงาน งบประมาณ จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงบประมาณตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทยในแต่ละปีการศึกษา มีการพัฒนาเจ้าหน้าที่บริหารงบประมาณ และเปิดโอกาสให้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน องค์กรในชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง ร่วมสรรหาบริหาร และตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารมีอิสระในการจัดทำแผนงบประมาณและเสนอของบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานภายนอก สถานประกอบการ องค์กรในท้องถิ่น และให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ให้ความเห็นชอบ และมอบหมายให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายบริหารงานงบประมาณตรวจสอบการบริหารงบประมาณและรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัดตามเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับ สุทธิศักดิ์ นันทวิทย์ (2558) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า การบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษามีการวางกรอบแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการสรรหางบประมาณที่เอื้อต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีแผน ระบบงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพให้พร้อมเพื่อการบริการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการวิเคราะห์และจัดทำกรอบนโยบายการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับหน่วยงานทุกระดับโดยนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ ภูมิภาคินันท์ อัสสระยางกุล (2554) พบว่า การบริหารงบประมาณและการเงินในอนาคตสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเพิ่มระดับการปฏิบัติในการบริหารงบประมาณและการเงินของโรงเรียน และมอบหมายให้รองผู้อำนวยการโรงเรียนมีบทบาทชัดเจนในการบริหารงบประมาณและการเงิน ลดระดับการปฏิบัติในการบริหารงบประมาณ และการเงินของโรงเรียนโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดบุคลากรทำหน้าที่การบริหารงบประมาณและการเงิน เพื่อลดการใช้ครูในหน้าที่ดังกล่าว ลดระดับการปฏิบัติในการบริหารงบประมาณและการเงินของโรงเรียนโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจัดบุคลากรทำหน้าที่การบริหารงบประมาณและการเงิน เพื่อลดการใช้ครูในหน้าที่

1.4 การบริหารงานทั่วไป จำนวน 75 ประเด็น โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการบริหารงานทั่วไป เกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานทั่วไป การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ จัดทำแผนปฏิบัติงานการบริหารทั่วไป โดยกำหนดเป้าหมาย นโยบาย กลยุทธ์ในการบริหารงานทั่วไป ปฏิทินปฏิบัติงาน จัดทำโครงสร้างการบริหารงานทั่วไป จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาทุกฝ่ายร่วมประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปตามความรู้ความ สามารถและความถนัด และมอบหมายให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษาตรวจสอบการบริหารงานทั่วไปและนำผลมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน องค์กรในชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง ร่วมสรรหาเครือข่ายผู้ปกครอง จัดระบบทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน บริการสาธารณะ ประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษาอิสระในการวางแผนการพัฒนาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม สร้างความมั่นใจ ร่วมประสานงาน แก้ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยผ่านรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้างาน สอดคล้องกับ ภัทรภร ปุยสุวรรณ (2556) พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาของแนวทางการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การสร้างภาคีเครือข่าย ประสานงานความร่วมมือ การเชิญมาเป็นวิทยากร การสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน การสร้างโอกาสมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งทางตรงและทางอ้อม การประเมินกำหนดเป้าหมายในทิศทางเดียวกันและ การสนับสนุนทรัพยากร เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับโคสิต อ่อนประทุม (2559) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โรงเรียนมีการพัฒนาทั้งระบบการบริหารและระบบ การจัดการศึกษา ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน องค์กร ศาสนา องค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานราชการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีการประสานความสัมพันธ์และประสานความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน และ

สอดคล้องกับ Gold (2000 : 295) ที่ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครองและนักศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลาเดลเฟียผลการศึกษาพบว่าการจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัวกับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้น การสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษา ทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษานอกระบบตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 300 ประเด็น ทั้งนี้เพราะว่าการจัดการศึกษานอกระบบของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการจัดการศึกษานอกระบบกับการจัดการศึกษาในระบบ เพื่อเติมเต็มให้กับเยาวชน ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านอาชีพและการดำรงชีวิตที่ดีในชีวิตประจำวันเพื่อการประกอบอาชีพที่สุจริต มีรายได้พอเลี้ยงตนเองได้ ทำให้ชุมชนมีความสุข โดยจัดการอบรมหลักสูตรระยะสั้นที่ให้ความรู้พื้นฐานและฝึกทักษะด้านอาชีพตามความต้องการ ความสนใจของเยาวชนและประชาชนที่ได้จากการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการความสนใจของเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มและพัฒนาความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการสร้างความรู้และทักษะอาชีพตามความต้องการของแต่ละบุคคลประกอบด้วย

2.1 การบริหารงานวิชาการ มี 75 ประเด็น พบว่า โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการบริหารงานวิชาการ เป็นการจัดการอบรมหลักสูตรระยะสั้นหรืออาชีพตามความต้องการของเยาวชน ประชาชนและท้องถิ่นโดยครูในสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ เกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมสำรวจความต้องการและวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านการเรียน ทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชน ประชาชนและท้องถิ่น ศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ร่วมกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้างสาระตามความพร้อมของสถานศึกษาและความต้องการของเยาวชน ประชาชนและท้องถิ่น จัดปฏิทินการจัดการอบรม มอบหมายหน้าที่ให้ครูเป็นผู้นำและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการอบรม ร่วมจัดหาทรัพยากร สื่ออุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ร่วมให้กำลังใจ ประธานงาน แก้ปัญหากับครู และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน องค์กรในชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง ร่วมสรรหาครูและภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมประสานวิทยากร และระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ จัดทำแหล่งเรียนรู้ ประธานงานให้เยาวชน ประชาชนเข้าร่วมอบรม แก้ปัญหาการอบรม ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง ผู้บริหารสถานศึกษามีอิสระในการมอบ หมายหน้าที่ให้แก่ครูผู้นำการอบรม และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ให้กำลังใจ ติดตามสื่อสาร แก้ปัญหา เพื่อการประกอบอาชีพที่ให้บริการแก่ประชาชน มีสาระที่หลากหลาย สอดคล้องกับชนกนารถ บุญวัฒน์กุล (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย พบว่า การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยและต่างประเทศ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีหลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษาควรหลากหลายและพัฒนาประชาชนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการให้ความรู้เพื่อการประกอบอาชีพที่ให้บริการแก่ประชาชน มีเนื้อหาที่หลากหลาย

ตามความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีทางเลือกมากขึ้น ทั้งที่จัดโดยภาครัฐและเอกชน และสามารถต่อยอดไปสู่การสร้างรายได้นำมาพัฒนาเป็นอาชีพทั้งแบบชั่วคราวและถาวรตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับอัมพร พงษ์กังสนันท์ (2550) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตพบว่า 1. การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน ไม่สามารถมาเรียนในระบบโรงเรียน 2. ส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน โดยใช้วิถีชีวิตและบริบทของชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษา 3. จัดเวลาเรียนตามความต้องการเรียนของผู้เรียนส่วนใหญ่ 4. จัดระบบการแนะแนวให้ ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบถึงวิธีการเรียนรู้แบบนอกระบบ เพื่อให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกรูปแบบและวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง 5. ประชาสัมพันธ์รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษานอกระบบของสถานศึกษา 6. จัดทำระเบียบหลักเกณฑ์การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเป็นคู่มือและผู้เรียนใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ สอดคล้องกับสุกัญญา แซ่มซ้อย (2553) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ: โรงเรียนถนนอมราษฎร์บำรุง พบว่า 1. มีแผนการเรียนเตรียมคหกรรมศาสตร์ 2. นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน และ 3. นักเรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิตและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 2) การเชื่อมโยงความรู้จากครูสู่นักเรียน และ 3) เครือข่ายองค์กร สอดคล้องกับ วรณิภา หันเที่ยง (2550) ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพกรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง บ้านห้วยวอก จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพมีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยสำรวจความต้องการในการเรียน จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเชิงบูรณาการ ดำเนินการอบรมมุ่งเน้นการปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

2.2 การบริหารงานบุคคล มี 75 ประเด็น พบว่า โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูจะต้องเป็นผู้นำในรูปคณะกรรมการดำเนินการอบรมหลักสูตรระยะสั้นและอาชีพ เป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ด้านอาชีพที่นอกเหนือจากการจัดการ ศึกษาในระบบ ครูจะต้องได้รับการพัฒนาด้านอาชีพมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการบริหารงานบุคคล ต้องเกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนด้านอาชีพ ทักษะชีวิต การพัฒนาท้องถิ่น ร่วมวางแผนการอบรม จัดบุคคลในสถานศึกษาหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดระบบทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมประสานงาน ร่วมตรวจสอบ ร่วมปรับปรุง และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารท้องถิ่นผู้นำท้องถิ่น ชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง ร่วมสรรหาครูและภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดมทรัพยากร จัดทำแหล่งเรียนรู้ ร่วมจูงใจและประสานงานให้เยาวชนเข้าร่วมอบรม ประสานงานกับวิทยากรจากหน่วยงานภายนอก สถานประกอบการ แก้ปัญหา ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมิน โดยสถานศึกษามีอิสระในการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินและตรวจสอบพร้อมในการจัดการอบรมหลักสูตรระยะสั้นและอาชีพ และได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับ อาชญญา รัตนอุบล และคณะ (2550) ที่ศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในทศวรรษหน้า พบว่า แนวโน้มการบริหารจัดการและการประสานงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการกระจายอำนาจสู่ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้หรือสถานศึกษา ทำให้เป็นสถานศึกษาของชุมชน มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน การจัดการศึกษาจะมีเอกภาพด้านการกำหนดนโยบายแต่มีความหลากหลายในการปฏิบัติในรูปแบบเครือข่าย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาค

ประชาชน องค์กรเอกชน สถาบันและหน่วยงานต่างๆ ในการวางแผนและจัดการศึกษา จะเน้นการศึกษาตลอดชีวิตที่เชื่อในความเสมอภาคของโอกาสในการเรียนรู้ ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ให้เสรีภาพและอิสระในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล จะยึดปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการ จะมุ่งพัฒนาศักยภาพส่วนตน การพึ่งตนเอง การมีคุณธรรมและความสัมพันธ์ของบุคคลอื่นจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนของตนเอง สอดคล้องกับ อัมพร พงษ์กังสนันท์ (2550) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการพัฒนาครูให้มีความสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและสถานที่ ส่งเสริมผู้เรียนเกิดความคิด วิเคราะห์ปฏิบัติจริง ทดลอง การวิจัย ฝึกให้เกิดทักษะและประสบการณ์โดยผู้เรียนสามารถนำผลเรียนรู้ ไปใช้ได้จริง จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนทุกประเภทและทุกวิธีเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา หลักการและวิธีการในการจัดการศึกษา การเรียนรู้แบบนอกระบบ กระบวนการในการประเมินผล การเทียบโอน และการเทียบระดับการศึกษา สร้างทัศนคติที่ดีของครูต่อกลุ่มเป้าหมายที่ถูกออกจากโรงเรียนกลางคัน กลุ่มเป้าหมายในวัยเรียนที่เรียนนอกระบบ และผู้ใหญ่ที่ยังไม่จบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 การบริหารงานงบประมาณ มี 75 ประเด็น พบว่าโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารงานงบประมาณ เป็นการใช้งบประมาณร่วมกับการจัดการศึกษาในระบบ แต่ต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ องค์กรในชุมชน สถานประกอบการ เครือข่ายผู้ปกครองเพื่อให้การดำเนินการหลักสูตรระยะสั้นและอาชีพมีคุณภาพและต่อเนื่อง เกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมวางแผนการจัดทำงบประมาณและเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด มอบหมายให้บุคลากรบริหารงบประมาณ จัดทำบัญชีและการเงิน อย่างถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ร่วมสรรหา บริหาร และตรวจสอบการบริหารงบประมาณ สถานศึกษามีอิสระในการวางแผนการจัดทำงบประมาณและเสนอของงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกและผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดระบบควบคุมการบริหารงบประมาณในการอบรมหลักสูตรระยะสั้นและอาชีพ สอดคล้องกับ สาธิต ปรัชญาอริยะกุล (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเชิงบูรณาการ พบว่า งานงบประมาณ โรงเรียนและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ ด้วยการที่คณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนจากองค์กรในชุมชนเข้าร่วมรับทราบการดำเนินการ เช่น ด้านการจัดทำงบประมาณจึงร่วมพิจารณาข้อมูลที่สามารถเปิดเผยการจัดทำงบประมาณต่อสาธารณชน และควรจัดทำคู่มือของหลักเกณฑ์ให้เกิดความสอดคล้องในการจัดทำงบประมาณและปฏิบัติได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ด้านการจัดสรรงบประมาณการเป็นไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์และกฎหมายเพื่อยึดเป็นแนวทางปฏิบัติและการรายงานการใช้งบประมาณติดตามการดำเนินการให้เป็นตามระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามแผนปฏิบัติการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี และสอดคล้องกับ พชรินทร์ จันทรกระจ่าง (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายบ้านไร่-เนินเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีแนวทาง คือ เปิดโอกาสให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คณะกรรมการ ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ การิหะมะ หะยือฮา (2557) ได้วิจัยเรื่อง

การบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอยางชุมน้อย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ได้ให้ข้อเสนอแนะด้านหลักการมีส่วนร่วม
คือ ผู้บริหารควรทำการศึกษาวเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงานองค์กร ท้องถิ่น ที่มีศักยภาพ
ในการให้การสนับสนุนจัดการศึกษา

2.4 การบริหารงานทั่วไป มี 75 ประเด็น พบว่าโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น
สอดคล้องกันว่าการบริหารงานทั่วไป จะสนับสนุนให้การอบรมหลักสูตรระยะสั้นและอาชีพประสบ
ความสำเร็จและต่อเนื่อง เกิดจากการบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมสำรวจสภาพปัญหาด้าน
สถานที่ ทรัพยากร ข้อมูลสารสนเทศ การอบรมหลักสูตรระยะสั้นหรืออาชีพเพื่อวางแผนการติดตาม
ตรวจสอบ ร่วมสรรหาทรัพยากรและสถานที่ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมประเมินการปฏิบัติงานในการบริหาร
งานทั่วไป และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน
องค์กรในท้องถิ่น ร่วมวางแผนการบริหารงานทั่วไป ร่วมวางแผนจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านอาชีพ
และพัฒนาเครือข่ายข้อมูลและเทคโนโลยี ร่วมประชาสัมพันธ์ ร่วมส่งเสริมการจัดกิจกรรมการสรรหา
ร่วมระดมสื่ออุปกรณ์ ทรัพยากรต่างๆ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อม
ร่วมประเมินการปฏิบัติงานการบริหารงานที่ ร่วมสรรหาผู้เข้าอบรม สถานศึกษามีอิสระในการวางแผน
การบริหารงานที่ การเชิญหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดอบรม ตัดสินใจเพื่อการประชาสัมพันธ์
และการประเมินผลการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปในด้านต่างๆ ในการอบรมหลักสูตรระยะสั้นและ
อาชีพ สอดคล้องกับ อัมพร พงษ์กังสนันท์ (2550) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยพ่อ
แม่ ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือ สนับสนุนส่งเสริม และเข้ามามีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้กับบุตรหลานและ
บุคคลในชุมชนโดย 1.สนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลานโดยให้กำลังใจ รับฟังปัญหา ให้คำแนะนำ
2. ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา กำหนดนโยบาย หลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล
การเรียนรู้ 3. ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญ 4. ร่วมแก้ปัญหา
ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เรียนนอกระบบ 5. สนับสนุนทรัพยากร สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับ
สถานศึกษา และสถานศึกษาต้องเน้นการมีส่วนร่วมทุกระดับทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองชุมชน และเครือข่าย
การเรียนรู้ อาทิ ภูมิปัญญา ผู้ประกอบการ ผู้เกษียณอายุตลอดจนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และ
สอดคล้องกับชนกนารถ บุญวัฒนะกุล (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย พบว่า การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยในประเทศไทยและต่างประเทศ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตและความต้องการของ
กลุ่มเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระจายอำนาจการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นให้สามารถบริหารงาน
ขับเคลื่อนและพึ่งพาตนเองได้และส่งเสริมภาคีเครือข่ายทางการศึกษาจากทุกภาคส่วนในสังคมให้มี
ส่วนในการจัดการศึกษา

3. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตามหลักการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งหมด 300 ประเด็น
ทั้งนี้เพราะว่า การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถาน ศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้
แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อให้นักเรียน เยาวชน และประชาชนได้เข้าถึงการเรียนรู้
ตลอดชีวิตเพื่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับสุวรรณ พินตานนท์
และกาญจนา วัฒนสุนทร (2555) ที่กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนให้โรงเรียนมี

แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและครบวงจร โรงเรียนจะกลายเป็น “ศูนย์รวมแหล่งเรียนรู้ Learning Complex” ที่มีคุณค่าสำหรับประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ทุกเรื่องทุกเวลาและทุกรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้องกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538 ก) ที่กล่าวว่า การพัฒนาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้แนวคิดของการศึกษาก้าวไปสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่บุคคลสามารถเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง หลากหลายตามความสนใจ ศักยภาพความพร้อม และโอกาส ซึ่งการศึกษาตามอัธยาศัยมีความสำคัญต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกระบบ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันกับสภาพของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล ส่งเสริมให้บุคคลได้รับการศึกษาและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ ชารักษ์ (2555) ได้ศึกษานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านการกระจายอำนาจ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ทุกโรงเรียนเข้าใจและควรมีโรงเรียนต้นแบบที่จัดการศึกษาทั้ง 3 ระบบให้โรงเรียนที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วม รัฐควรใช้สื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจการพัฒนาการศึกษาแบบชุมชนมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ด้านการบริหารตนเอง ควรเร่งฝึกอบรมหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้ครอบคลุมครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากกว่าที่ผ่านมา และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ควรเร่งพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีเจตคติที่ดี และมีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบและถ่วงดุล และสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2546, น. 85-86) ได้กล่าวถึง แนวทางในการจัดการศึกษา 3 รูปแบบไว้ว่า เมื่อมีรูปแบบการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต จะต้องเริ่มคิดเรื่องการให้บริการ “การศึกษา 24 ชั่วโมง” ซึ่งขณะนี้สถานศึกษาหลายแห่งได้เริ่มดำเนินการแล้ว โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่ให้บริการ การเรียนการสอนในระบบออนไลน์เปิดให้บริการตลอดเวลา เพียงแต่ยังไม่มีมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและจริงจัง มีสถานศึกษาบางแห่งเท่านั้นที่ทำได้ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการใช้อาคารสถานที่ในช่วงตอนกลางคืนและหรือวันเสาร์อาทิตย์เพื่อเปิดสอนภาคพิเศษประกอบด้วย

3.1 การบริหารงานวิชาการ มี 75 ประเด็น พบว่า โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการบริหารงานวิชาการ เป็นการจัดการศึกษาบูรณาการ เต็มเต็มให้กับการจัดการศึกษาในระบบ มีใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งบุคคล แหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ จะต้องเกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และในชุมชน วิเคราะห์ความต้องการของนักเรียน เยาวชน ประชาชนและท้องถิ่น ร่วมกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ ประเภทแหล่งเรียนรู้ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน จัดบุคลากรจัดปฏิทินการจัดแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรม กำหนดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งเรียนรู้ ให้คำปรึกษาประสาน แก้ปัญหากับครูที่รับผิดชอบในแหล่งเรียนรู้ ร่วมวางแผนการตรวจสอบ ประเมินผลการใช้สถานศึกษาเป็นที่ดำเนินการ และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ร่วมกำหนดความต้องการ ร่วมจัดหาบุคลากรในชุมชน ร่วมระดมสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี ทรัพยากร ร่วมส่งเสริมสถานศึกษาในการเป็นผู้ให้ความรู้แก่ชุมชน ร่วมประสานงานร่วมติดตามตรวจสอบอย่างกัลยาณมิตร สถานศึกษามีอิสระในการสำรวจ กำหนดเป้าหมาย นโยบาย

กลยุทธ์ การจัดประเภทแหล่งเรียนรู้ การมอบหมายให้หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างานหรือผู้ที่รับผิดชอบจัด และบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และมีอิสระในการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินการปฏิบัติงานการจัดและบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับ คมกฤษ จันทร์ขจร (2551) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ประจำตำบล พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศูนย์สาธิต การประกอบอาชีพโดยการจัดตั้งและขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมี บทบาทในการเรียนรู้ สื่อการศึกษา ควรจัดบริการสื่อประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ ได้แก่ โสตทัศนศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ เทคโนโลยีสาร สนเทศและการสื่อสาร ควรจัดห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์เพื่อการศึกษา และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา ประชาชนเสนอแนะว่าจัดให้มีห้องสมุด ระดับชุมชน จัดตั้งและขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มากขึ้น สอดคล้องกับกัณธิ์ พิ้งเพียร (2554) ที่ศึกษาความต้องการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน พบว่า ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ควรจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ คือ การศึกษาเพื่อ การรู้หนังสือประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามความคาดหวังของประชาชน คือ การเพิ่ม วุฒิการศึกษา เพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและการพัฒนาอาชีพ โดยใช้วิธีการพบกลุ่มในวันหยุดเสาร์ หรืออาทิตย์ หรือการพบกลุ่มวันธรรมดาหลังเลิกงาน สำหรับกิจกรรมการศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยจัดให้มีระบบการให้คำปรึกษา การบริการเพื่อแก้ไข ปัญหาผู้เรียนรายบุคคล ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้

3.2 การบริหารงานบุคคล มี 75 ประเด็น พบว่าโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น สอดคล้องกันว่าการบริหารงานบุคคล ต้องใช้บุคลากรร่วมกับการจัดการศึกษาในระบบ ต้องเกิดจาก บุคลากรทุกฝ่ายร่วมวิเคราะห์ความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถาน ศึกษา ร่วมจัดหาบุคลากร ปฏิบัติหน้าที่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินการจัดและบริการ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ร่วมวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ร่วมวางแผน ร่วมจัดหาบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ ร่วมจัดกิจกรรม ประสานงาน ร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างานหรือครูที่รับผิดชอบ ร่วมนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน การจัดและบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สถานศึกษามีอิสระในการจัดหาบุคลากรหรือเจ้า หน้าที่ กำหนดภาระงาน มอบหมายงาน จัดบุคลากรเพื่อส่งเสริมประสานงาน แก้ปัญหา แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงาน คณะกรรมการนิเทศการปฏิบัติ งานของบุคลากร สถานศึกษาได้รับการตรวจสอบจาก หน่วยงานต้นสังกัดในการวางแผน การจัดโครงสร้างการบริหาร การเป็นผู้นำและจัดระบบควบคุม การจัดและบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับบุคลากร เพราะ บุคลากรเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เพราะถ้าคนมีความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ มีความตระหนัก รับผิดชอบ รู้ภาระหน้าที่ของตนและ พร้อมที่จะลงมือทำแล้วสิ่งที่กำหนดก็จะบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ ศิริทิพย์ ธิติพงษ์วัฒน์ (2552) ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาของสถาน ศึกษา คือ ภาวะผู้นำและ กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศการวัดผลและโครงสร้างพื้นฐาน และการวัดผลจะ ส่งผลต่อการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 การบริหารงานงบประมาณ มีประเด็น พบว่าจำนวน 16 ประเด็น โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการบริหารงานงบประมาณ ต้องใช้งบประมาณร่วมกับการจัดการศึกษาในระบบ ต้องเกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานงบประมาณ จัดทำงบประมาณและเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด จูงใจกระตุ้นให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ร่วมวางแผนจัดหางบประมาณจากหน่วยงานภายนอก สถานประกอบการ สถาบันการศึกษามาสสนับสนุน สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงบประมาณ จัดระบบควบคุมการบริหารงบประมาณโดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ การบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กำหนดให้มีแผนงานหรือโครงการ มีระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การติดตามและรายงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน องค์กรในชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง สรรหางบประมาณบริหารและตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก องค์กรในชุมชน สถาบันการศึกษา สถานประกอบการสอดคล้องกับ อีรศักดิ์ ศรีสุรกุล (2555) พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการจัดหาและสนับสนุน เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และแรงงาน คือ หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนตำบล ทำหน้าที่ ในการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับมาจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ภาควิชาเครือข่ายร่วมสนับสนุนเงินทุน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สาธารณูปโภคต่างๆ วิทยากร ปราชญ์ชาวบ้าน มีส่วนร่วมในการให้ความรู้เป็นวิทยาทาน ส่วนคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนตำบล ผู้นำชุมชน และผู้รับบริการ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ มีส่วนร่วมระดมเงินทุนหางบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

3.4 การบริหารงานทั่วไป มี 75 ประเด็น พบว่าโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการบริหารงานทั่วไป มีการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับการจัดการศึกษาในระบบ ต้องเกิดจากบุคลากรทุกฝ่ายร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดและบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ร่วมกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ประเภทแหล่งเรียนรู้ กิจกรรม ร่วมตัดสินใจการใช้แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ การบริการ และการประชาสัมพันธ์ ร่วมประเมินการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน องค์กรในท้องถิ่นร่วมกำหนดนโยบาย กำหนดกิจกรรม การมีส่วนร่วมของเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่งเสริมการให้บริการการใช้แหล่งเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย ร่วมจูงใจ ประสานงาน ระดมทรัพยากรงบประมาณ จัดกิจกรรม สถาน ศึกษาที่มีอิสระในการวางแผนการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งเรียนรู้ ตัดสินใจสั่งการ จูงใจ กำกับ และติดตามตรวจสอบการบริหาร งานทั่วไป เพื่อสนับสนุนการจัดและบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับ ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ และคณะ (2544) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย คือ การจัดสภาพแวดล้อมสถานการณ์ ปัจจัยเกื้อหนุน สื่อ แหล่งการเรียนรู้ และบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม สอดคล้องกับ คมกฤษ จันทร์ขจร (2551) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการ จัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการศึกษาที่เน้นกระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ทักษะ หรือเจตคติจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวของแต่ละบุคคล จัดสถานการณ์ปัจจัยเกื้อหนุน สื่อ แหล่งการเรียนรู้และบุคคลเพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งของตนเอง ครอบครัวชุมชน และสังคม เปิดโอกาสให้บุคคลเข้าร่วมตามความสมัครใจ ความต้องการ ความจำเป็น และความพึงพอใจ เพื่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้และทัศนคติบนพื้นฐานของการเคารพในความคิดของกันและกัน สามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา และทุกสถานการณ์ และ สอดคล้องกับ สุจินต์ กลัดประสิทธิ์ (2551) พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วย 1) การวางแผนและเสนอแนวทางการดำเนินงานกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในชุมชน 2) จัดให้มีข้อมูลพื้นฐานของชุมชน 3) จัดลำดับความสำคัญของความต้องการการจัดการศึกษา 4) บริหารและจัดกิจกรรม 5) จัดหาและสนับสนุนทรัพยากร 6) กำกับดูแลและติดตามการดำเนินงาน 7) ประเมินผลการดำเนินงาน 8) ประชาสัมพันธ์

สรุปผล

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษาในระบบตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษานอกระบบตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต้องประกาศนโยบายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาทั้งการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่บูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจนเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปใช้ควรปรับตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาและตามความพร้อมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในเชิงบูรณาการ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ควรศึกษาตัวชี้วัดการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่มุ่งพัฒนาชุมชนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 รูปแบบร่วมกับรูปแบบการบริหารจัดการในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี ประธานสอบคุษภินิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ธีระวณิชตระกูล กรรมการสอบคุษภินิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, ดร. สมโภชน์ อนนกสุข, ดร.แสงอรุณ ขจรน้ำทรง, ดร.อาภรณ์ ราชสิงห์ และดร. ขนิษฐา โพธิสินธุ์ และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษาานิเทศก์ และครูที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบงานวิจัย ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษาทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : ที.เอส.บี. โปรดักส์.

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). **ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมฯ.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2557). **รายงานผลการนิเทศ ติดตาม และประเมิน ผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2557**. สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/dlaPlan2557.pdf>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. สืบค้นจาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>

การีหมีะ ะยี่อาษา. (2557). **การบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอยางแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).

เกียรติศักดิ์ ชาร์กซ์. (2555). **นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านสำนักใหม่ ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช**. *วารสารวิชา*, 30(1), 35-46.

คมกฤษ จันทรขจร. (2551). **การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

โคสิต อ่อนประทุม. (2559). **ปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิ ผลการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยปทุมธานี).

ชนกนารถ บุญวัฒนกุล. (2559). **แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย**. *Veridian E-Journal*, 9(3), 984-1004.

- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ และคณะ. (2544). **การศึกษาตามอัธยาศัย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- ธิตี พึ่งเพียร. (2554). **ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาล ตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง**. (ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่) ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- บุญมี เณรยอด. (2546). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: วิธีและวิถี**. สืบค้นจาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/122-file.pdf>
- พัชรินทร์ จันทร์กระจ่าง. (2554). **แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านไร่-เนินเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- พิมพ์พรณ สุริโย. (2552). **ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). **โรงเรียนนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.
- วรรณภา ทันทเที่ยง. (2550). **แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง บ้านห้วยวอก จังหวัดเชียงใหม่** (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิจารณ์ พานิช. (2558). **แนวโน้มการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. ใน การบรรยายพิเศษของ ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช (5-15). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ภัทรกร ปุยสุวรรณ์. (2556). **แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ภูมิภาคินศม์ อิศระยางกุล. (2554). **การบริหารงบประมาณและการเงินในอนาคตสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ศิรินทิพย์ ธิติพิงศ์วิช. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี).
- สาธิต ปรัชญาอริยะกุล. (2560). **รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเชิงบูรณาการ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2553). **การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ: โรงเรียนถนนมหาราชบุรีรัมย์**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- สุจินต์ กลัดประสิทธิ์. (2550). **การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

- สุทธิศักดิ์ นันทวิทย์. (2558). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).
- สุวรรณ พิณตานนท์ และกาญจนา วัฒนสุนทร. (2555). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น. ใน เอกสารประกอบการฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงบประมาณทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาในสังกัด ประจำปีงบประมาณ 2556. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็ดดูมีเดียพับลิชชิง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. สืบค้นจาก https://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf
- อัมพร พงษ์กังสนันท์. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2550). แนวโน้มการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Krug, S.E. (1992). Instructional Leadership: A Constructivist Perspective. *Educational Administration Quarterly*, 28(3), 430-443.
- Gold, S. E. (2000). Community Organization at a Neighborhood High School: Promises and Dilemmas in Building Parent-educator Partnership and Collaborations. *Proquest Digital Dissertation*, 11(4), 23-27.
- Wohlstetter, P. (1995). Getting School-Based management Right: What Works and Doesn't. *Phi-Delta Kappan*, 77(1), 22-24.
- Wilson, R. J. (2001). School - Based Management in Albata: Percepyions of Public School Leaders 1994 - 1997. *Dissertation Abstracts International*, 62(13), 337.